

De bibliotheek van de 100 talenten in 3 boeken

Op 14 september werden in de Bibliotheek Heerhugowaard drie boeken in een cassette gepresenteerd over het fenomeen *De bibliotheek van de 100 talenten*, een bijzondere aanpak van het jeugdbibliotheekwerk, gebaseerd op de theorieën van Howard Gardner en Loris Malaguzzi.

Met de verschijning van deze drie boeken is *De bibliotheek van de 100 talenten* eindelijk volwassen geworden en het experimentele stadium ontgroeid. Veel vakgenoten keken al jaren reikhalzend uit naar een site of een boek waarin 'alles' terug te vinden is en waarmee (jeugd)bibliotheken die op zoek zijn naar een nieuwe manier van werken zichzelf kunnen ontwikkelen. Medeauteur Pam Leenheers spreekt regelmatig met bibliotheken die graag een steuntje in de rug krijgen bij hun eerste schreden op het 100 talentenpad. 'Ik merk dat er veel belangstelling is, maar dat bibliotheken ook terugschrikken voor wat je allemaal overhoop moet halen als je op deze manier gaat werken. Daarom geef ik trainingen, vooral gericht op de organisatorische kant van het proces. Creativiteit is volgens mij meer dan voldoende in de branche zelf aanwezig. De nu verschenen boeken zullen zeker helpen om het aan te durven met *De Bibliotheek van de 100 talenten* te experimenteren. Het is als een prachtige olievlek die zich langzaam verspreidt.'

Heerhugowaard

In het jaar 2000 bedachten kinderen in West-Brabant in het kader van het project *Bibliotheken 2040*, dat onder leiding stond van Rob Bruijnzeels, een nieuw concept voor hun ideale jeugdbibliotheek.

Rob Bruijnzeels

Los van vaste ideeën en volkomen vrij kwamen deze kinderen tot de vernieuwende *Partizanenbibliotheek*. Die manier van werken, waarbij kindparticipatie een belangrijke rol speelt, vormde de basis waarop verschillende jeugdbibliothecarissen doorborduurd. De Bibliotheek Heerhugowaard kreeg de kans, in aanloop naar nieuwbouw, het proces daadwerkelijk vorm te geven. Karen Bertrams van ProBiblio en Monique Mosch van de Bibliotheek Heerhugowaard trokken de kar, terzijde gestaan door Rob Bruijnzeels en door Rita Baptiste van het Van Kinderen Museum in Den Haag. Samen met een enthousiaste groep *Biebkidz* werd de inrichting van de nieuwe bibliotheek ontworpen en met hen wordt ook nu nog voortdurend overlegd over wat de bibliotheek moet bieden en hoe die eruit moet zien. De stappen die in Heerhugowaard gezet zijn, werden vastgelegd in de uitgave *Je kan hier overal heen, bijna...* die in 2008 bij NBD/Bibliion verscheen. Dat boek(je) bood inspiratie, maar om zelf goed gefundeerd aan het werk te gaan, is zwaarder geschut nodig. En dat is er nu.

Theorie

De nieuwe uitgave bestaat uit drie afzonderlijke boeken, die samen in een door Joost Swarte ontworpen cassette aangeboden worden. De drie boeken zijn verschillend van formaat en uitvoering, maar passen wel bij elkaar. Comma-S ontwerpers zijn verantwoordelijk voor de prachtige vormgeving en NBD/Bibliion heeft zeker niet bezuinigd op de kosten. De hele uitgave is tweetalig, in het Engels en het Nederlands, en dat is maar goed ook, want hier ligt een product waarmee we ook bij collega-bibliotheken in het buitenland voor de dag kunnen komen. In het eerste deel, *Het idee*, wordt de theorie uiteengezet en wordt de visie van de Amerikaan Howard Gardner met betrekking tot meervoudige intelligentie nader toegelicht. Jeugdbibliotheken richten zich, zo leert de ervaring, vooral op talige en mathematisch denkende kinderen, waardoor andere kinderen zich in de klassieke jeugdbibliotheek veel minder thuis voelen. De ideeën van Malaguzzi, die in Heerhugowaard een grote rol spelen, vinden we - vreemd genoeg - in *Het idee* niet terug, maar wel een stuk over de Amerikaanse professor Henry Jenkins, die zich onder andere bezighoudt met participatie in het kader van culturele projecten en media-educatie. Stef van Breugel schreef een bijdrage die oproept om de talenten van jeugdbibliothecarissen zo effectief mogelijk in te zetten.

De uitgebreide inleiding van Rob Bruijnzeels zet haarscherp uiteen waarom de klassieke jeugdbibliotheek niet meer aansluit bij de leefwereld van kinderen en bibliotheken die werkelijk klantgericht willen zijn dus wel moeten veranderen. Misschien is de rij woorden waarin hij oude begrippen naast nieuwe zet wel het meest veelzeggend: van lenen naar delen, van pakhuis naar werkplaats en van *fast food* naar *slow cooking*. Dit stuk moet iedereen die geïnteresseerd is in de ontwikkeling en de overlevingskansen van het jeugdbibliotheekwerk zeker lezen.

Inspiratie

Het tweede deel, *Het kan*, biedt vooral inspiratie; ook in beeld en het is mede daarom uiterlijk absoluut het mooiste van de drie. Bibliothecarissen, kunstenaars en wetenschappers vanuit verschillende disciplines werd gevraagd naar hun interpretatie van de 100 talentenfilosofie en dat heeft geleid tot bijzondere producties, die uitstekend de vrijheid van het concept illustreren. Bibliotheken als

Amsterdam, Roosendaal, Velsen en natuurlijk Heerhugowaard geven voorbeelden van hun aanpak, maar het meest verassend en los van bestaande opvattingen is het stuk *De collectie als organisme* van vier recent afgestudeerden aan de Design Academy in Eindhoven. Zij schetsen een collectie die voortdurend in beweging is en naast de klassieke media een enorm scala aan knutselmaterialen, spellen en realia bevat. Wie dit onderdeel onder ogen krijgt, beseft meteen hoe beperkend en weinig uitnodigend de jeugdbibliotheken van nu zijn, of er nu wel of niet gegamed kan worden. Deze nieuwe collectie daagt uit tot veel meer dan alleen maar lezen, luisteren of kijken, het kind wordt uitgenodigd zelf te creëren.

Praktijk

Na alle inspiratie volgt onvermijdelijk de vraag: wat nu? Daar biedt deel drie, *Je kunt het!*, antwoord op. Aan de hand van ervaringen van bibliotheken die al met het concept werken, wordt een soort stappenplan gegeven om zelf met *De bibliotheek van de 100 talenten* aan de gang te gaan. De lezer wordt uitgedaagd zelf antwoorden aan te dragen en invulling te geven aan een eigen visie op 100 talenten. Er wordt kort aandacht besteed aan het betrekken van het management, het vinden van financiële middelen en het schrijven van een plan. Dit deel is heel bruikbaar als eerste aanzet, maar had nog iets uitgebreider gemogen, omdat vaak juist bij de organisatorische kant en bij het schrijven van een werkplan de schoen wringt.

Toverdoos

De bibliotheek van de 100 talenten is een prachtige toverdoos en een geweldige aanwinst binnen de helaas zo schaars aanwezige vakliteratuur die zich richt op de inhoud van het werk. Het heeft even geduurd, maar hier ligt een zowel theoretisch als praktisch sterke uitgave, die er ook nog eens uitziet om je vingers bij af te likken. Rob Bruijnzeels heeft dit 'kind' stevig op eigen benen gezet, het is nu aan de bibliotheken van Nederland om daar hun voordeel mee te doen.

Tekst: Wendy de Graaff

Foto's: Gerrit Serné

Nadere informatie

- Zie voor de trainingen van Pam Leenheers: www.zininkennis.nl
 - Ook Anneke Wijn geeft trainingen die betrekking hebben op werken met 100 talenten, zie: www.cc-educatie.nl
 - Verschillende PSO's bieden desgewenst ondersteuning
 - *De bibliotheek van de 100 talenten* kost € 69,50 en is te bestellen bij NBD/Bibliion